

бойове використання хімічної та біологічної зброї під час Першої світової війни, медичні експерименти над людьми в концтаборах під час Другої світової війни, ядерної зброї в Хіросімі та Нагасакі, низку техногенних катастроф. Сучасна генна інженерія дозволяє модифікувати рослини, тварини, створити генномодифіковану людину. Отже, не кожна «людську спільноту» можна назвати цивілізацією. Суспільство, де загальнолюдські цінності спотворюються ідеологічними установами, формуються хибні уявлення про світ, людину, добро і зло, зневажаються права і свободи людини, здійснюється моральне, політичне, економічне насильство не можна назвати цивілізованим (вихованим, гідним). Історія налічує чимало прикладів зовсім нецивілізованої поведінки людини: фашистський режим Муссоліні, нацистський режим Третього Рейху, режим радянського сталінізму – існування не-правових, тоталітарних держав.

Узагальнюючи, слід зазначити, що формування правової соціальної і демократичної держави на основі загальнолюдських цінностей – єдиний шлях цивілізаційного розвитку людства, подолання сучасних загроз і зміцнення національної та міжнародної безпеки.

1. Філософський енциклопедичний словник. Довідкове видання / редкол. : В.І. Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. 744 с.

2. Кузык Б. Н., Яковец Ю. В. Цивілізації: теорія, історія, діалог, майбутнє. Т. III : Северное Причорномор'є – простір взаємодії цивілізацій. Москва: Изд-во при Інституті економічних стратегій, 2008. 908 с.

3. Енциклопедія історії України: Т. 10. Т – Я / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: Наукова думка, 2013. – 784 с.

4. Элвин Тоффлер. Глава 2. Архитектура цивилизации // Третья волна. — Москва: АСТ, 2004. – 781 с.

Сушенцева Лілія Леонідівна

завідувач кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор педагогічних наук

ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

Сьогодні в Україні проблема попередження підліткової злочинності розглядається з урахуванням неповнолітніх як особливої групи населення, що потребує підвищеного захисту. Це діти, які залишилися без піклування батьків, діти-інваліди, діти – жертви збройних і міжнародних конфліктів, екологічних і техногенних катастроф, стихійних лих; діти, які опинилися в екстремальних умовах, в тому числі які відбувають покарання у вигляді позбавлення волі у виховних колоніях, знаходяться в спеціальних навчально-виховних установах, проживають у малозабезпечених сім'ях; діти, життєдіяльність яких порушена внаслідок обставин, що склалися, і які не можуть подолати дані обставини самостійно або за допомогою сім'ї.

Дитині у важкій життєвій ситуації необхідно гарантувати реальне право на достойну форму існування в здоровому соціальному середовищі, на захист її інтересів, надання реальної психолого-педагогічної допомоги. Цей факт підтверджується міжнародними документами [1-3], де містяться положення, що стосуються проблем реагування держави на правопорушення неповнолітніх у вигляді покарання чи інших виховних заходів впливу. Необхідність створення гідних умов життя і виховання молоді розглядається в даних документах як найважливіший засіб ранньої превенції злочинності неповнолітніх.

Необхідність підготовки в Україні фахівців, які володіють особливою психолого-педагогічною теорією, навичками і досвідом роботи з соціально неблагополучними неповнолітніми, є очевидною. На нашу думку, персонал фахівців з ювенології був би затребуваний в центрах тимчасового утримання неповнолітніх правопорушників, центрах соціального захисту і реабілітації молоді, виховних службах при судах тощо (Постанова КМ України № 834 від 16 листопада 2016 року «Про затвердження Примірною положення про центр соціальної підтримки дітей та сімей» та ін.).

Наприклад, у Франції на державному рівні створено виховну службу в системі ювенальної юстиції, що відноситься до Управління правового захисту молоді – PJJ (Protection Judiciaire de la Jeunesse). Дотримуючись дослівного перекладу, фахівці даної структури називаються вихователями «судового захисту молоді» (Educateurs de la Protection Judiciaire de Jeunesse) в системі ювенальної юстиції, в інших країнах ці фахівці – «вихователі правового захисту молоді» (вихователі ПЗМ).

Метою навчання педагогів є відповідна підготовка для виконання виховної роботи з неблагополучними дітьми і підлітками, а також з їх сім'ями. У процесі навчання форму-

ються професійні компетенції і компетентності, які вдосконалюються в ході професійної педагогічної практики в службах правового захисту молоді департаментів (регіонів).

Програма навчання педагогів правового захисту молоді включати такі основні напрями:

- 1) педагогічний супровід неповнолітніх в системі ювенальної юстиції;
- 2) підліток, сім'я, соціальне оточення;
- 3) професія педагога правового захисту молоді в системі ювенальної юстиції: історія, завдання, установи правового захисту молоді;
- 4) ювенальна педагогіка;
- 5) методика виховної роботи з важкими підлітками;
- 6) психопедагогіка виховної роботи;
- 7) методика професійної діяльності педагогів правового захисту молоді.

Розглядаючи дану проблему в регіональному контексті, слід підкреслити, що в Україні число дітей, які потребують соціальної підтримки, досить велике, адже проблеми асоціальних явищ в молодіжному середовищі, такі як наркоманія, алкоголізм, молодіжна злочинність, викликають найбільше занепокоєння в контексті загрози соціальної безпеки. Від того, яку життєву позицію оберуть ці діти: виростуть вони законослухняними громадянами або поповнять лави кримінального середовища – залежить від дорослих, особливо від тих, хто в силу своїх службових обов'язків покликаний здійснювати захист прав і законних інтересів неповнолітніх, які опинилися в екстремальних умовах.

Один зі способів вирішення цієї проблеми бачиться в єдиному підході до професійної підготовки фахівців, покликаних працювати в установах системи профілактики. Виконання обов'язків щодо роботи з дітьми, які опинилися у важких життєвих ситуаціях, вимагає високопрофесійного підходу.

Неповнолітніми порушниками повинні в першу чергу займатися спеціалізовані виховні служби ювенальної превенції, в тісній взаємодії зі спеціалізованими органами та установами освіти, соціального захисту населення, охорони здоров'я та ін.

Таким чином, такий підхід дозволить в перспективі сформувати систему ювенальної превенції як самостійну і реальну частину державного комплексу громадських правозахисних інститутів для дітей та молоді. Це потребує вирішення кадрових питань, зокрема підготовки педагогів-ювенологів, здатних кваліфіковано надавати правову допомогу дітям та здійснювати завдання протидії і профілактики асоціальних явищ серед молоді.

1. Конвенція про права дитини. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/convention_small_final.pdf.

2. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») від 29 листопада 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211.

3. Керівні принципи ООН для попередження злочинності серед неповнолітніх («Ер-Ріядські керівні принципи») від 14 грудня 1990 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/c394y1990>.

Халапсис Алексей Владиславович
професор кафедри
соціально-гуманитарних дисциплін
Днепропетровского государственного
университета внутренних дел,
доктор философских наук, профессор

ДЕВАЛЬВАЦІЯ ІДЕОЛОГІЙ

Одним из трендов современности является значительное снижение влияния политических идеологий на жизнь общества. Политические идеологии становятся все более условными, а в большинстве западных стран идеология парламентских партий фактически сливается с предвыборной программой, которая пишется по принципу *ad hoc*, применительно к конкретным обстоятельствам, к случаю, и столь же быстро переписываются при изменении политической конъюнктуры. Партии уже не столько *убеждают* граждан, сколько *привлекают* электорат. На этой почве получает активное распространение антиидеологизм, подразумевающий отказ от устойчивой идентификации с определенной частью политического спектра. Следует ли из этого, что мы вступаем в постидеологический мир, в котором идеологиям просто не будет места?

Функционирование идеологии предполагает наличие хорошо поставленной пропаганды, поэтому во всех тоталитарных государствах пропаганде уделяется огромное значение. Пропаганда эффективна, если сила, которая использует идеологию в целях управления массовым сознанием, имеет серьезный контроль над средствами массовой информации; лучше, чтобы он был полным. В условиях информационного голода навязать массам идеологию